

החובל פרק שמיני בבא קמא

פד.

עין משפט
נר מצוה

י א מ"י פ"ב מהלכות
רוח הלבנה ט ופ"ב
מהל' עדות הלבנה ז
יב ב מ"י פט"ו מהלכות
סנהדרין הלבנה יב
יג ג מ"י פ"ה מהלכות
סנהדרין הלבנה י סג
עשין לה טוח"מ ס' א':
יג ד מ"י שם הלבנה יז
סג טז טוח"מ ע"ה
ס' א סעף ה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מא עבדינן
 ליה וכו' עדות שאי אתה
 יכול להזימה. ק"ל כיון
 דהוא עדות שא"ל יכול
 להזימה לא מיקרי עדות
 ואמרי שמה באמת לא הרג
 וא"כ מאי פירכין הא שפיר
 ממתקיים משפט אחד אלא
 דפטרין ליה דלכא עדות
 דהרג וכו' תודה"ל אלא
 דמביקין וכו' דמשלם דמי
 מזה. לעיל דף מ' ע"א:

מוסף רע"י

[illegible]

רבינו חננאל (המשך)

למה מפצע תחת פצע ליתן
העצור במקום נוק. ודחו לה
הצדקה, כגון שהחובל בבור
ואינו חושש בכו החבלה
עליו כל צד והנחבל
לעצמו כער גדול מזה
ההחבלה, שצריך להוציא
מן החובל מה שהווי בו
כדי שיתחלל ויחלל וזה
הוא עזר במקום נוק. וכך
לדבר 'ר' אפס שהחובל
השבור 'ר' כפס עשה,
הוציא עינו כאשר הוציא
העלמה תכונתו ויפס
המורה. ויפס שחובל
בכשרה הייא. והנחבל
על עלמה עניין אורחתי,
שהחובל חלל את
עד שיתפס. רב אשי אמ'
האיתא תחת חתי וכול'.
אזכיקא, תחת חת תחת
ממחנת אשר ענת הדוא
ממנו והוא אש ארס.
אמר 'ר' אליעזר אומי' עין
תחת עין ממש. 'ר' אשי
אמר עליתם חסדי. ופירש
האש לאומי. ופירש
האש לאומי. ופירש

דב' אשי אמר אתיא תחת תחת משור. ושאר אמונאי סברי דלואתא ג"ש לענין מיטצט) ואין להוילא מג"ש עין תחת עין מפשטיה דמשמע עין ממט אלף מדרשא אחריתא: **אלא** בדמויק. דס"ל לרבי אליעזר דהוי ככופר * דמשלם דמי מוסיק דרחמנא קרייה כופר אבל אתה לוקח כופר כו' * ותנאי דלעיל ס"ל דדוקא ככופר משלם דמי מוסיק משום פדיון נפשו: **וילן** שומי י"ה ד' דבריה. היה סבור דלדס היקוי ואמון קטן כל כך גדול היה דמכלמי ליה ומכלס: קנסא

וְעַתָּה תַּחַת עֵין מִמּוֹן אַתָּה אוֹמֵר מִמּוֹן אוֹ אֵינוֹ אֵלָּא עֵין
 וְסִימָא קִיטַע וְקִטַע חִיגֵר וְחִיגֵר הָיִאךְ אֲנִי מְקִיִּים בּוֹה
 מִמֶּרָה מִשְׁפֹּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם מִשְׁפֹּט הַשּׁוּה לְכוֹלֶכֶם
 מֵא הִיכָא דִּאֲפֹשֶׁר אֲפֹשֶׁר הִיכָא דִּלֹּא אֲפֹשֶׁר לֹא
 לֹא תִימָא הִכִּי טְרַפָּה שְׁהַרְגֵּנָא אֶת הַשְּׁלֵם מֵאִי עֲבָדִינֵן
 אֲפֹשֶׁר הִיכָא דִּלֹּא אֲפֹשֶׁר לֹא אֲפֹשֶׁר *וּפְטָרִינֵן לִיה
 אֲמַר קֵרָא ² כֵּן יִתֵּן בּוֹ וְאֵין נִתְּיָנָה אֵלָּא מִמּוֹן אֵלָּא
 בְּאֶדָם הִכִּי נִמֵּי דִּמִּמּוֹן הוּא אֲמַרִּי דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא
 כְּתִיב ³ וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה
 *וְ"מִמּוֹן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאֶדָם לְמָה לִּי ⁶ אֵיִידִי דְּבִיעִי
 נִמֵּי כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאֶדָם דְּבִי רַבִּי חֵיִיא תִּנָּא אֲמַר
 יִתֵּן מִיד לִיד וּמֵאִי נִיְהוּ מִמּוֹן אֵלָּא מַעֲתָה ⁴ רַגְלָא
 רַבִּי דְּבִי רַבִּי חֵיִיא קֵרָא יִתִּירָא קָא דְרִשִּׁי מְכַדִּי כְּתִיב
 לַעֲשׂוֹת לְאֶחָיו אִי סִלְקָא דַּעֲתָךְ מִמֶּשׁ יָד בִּיד לְמָה
 לִי אֵיִידִי דְּכְתִיב יָד בִּיד כְּתִב נִמֵּי רַגְלָא בְּרַגְלָא
 תִּנֵּי דְּבִי חֻזְקִיה ⁵ דְּתִנָּא דְּבִי חֻזְקִיה ⁶ עֵין תַּחַת עֵין נִפְשָׁא
 תַּחַת עֵין וְאִי סִלְקָא דַּעֲתָךְ מִמֶּשׁ זִימְנִין דְּמִשְׁכַּחַת לָהּ
 דִּי דַּעֲוִיר לִיה נִפְקָא לִיה נִשְׁמַתִּיה וּמֵאִי קוּשִׁיא דְּלִמָּא
 זִימְנִין מְקַבֵּל עֲבָדִינֵן וְאִי לֹא מִזִּי מְקַבֵּל לֹא עֲבָדִינֵן וְאִי
 דִּינֵן בִּיה וּנְפֹק רוּחִיה אִי מִיִּית לִימּוֹת מִי לֹא תִנֵּן גְּבִי
 תַּחַת יָדוֹ פְּטוֹר רַב זְבִיד מִשְׁמִיה ⁷ דְּרַבְּהָ אֲמַר אֲמַר קֵרָא
 נִעֲרָא בְּמִקּוּם נֹק וְאִי סִלְקָא דַּעֲתָךְ מִמֶּשׁ כִּי הִכִּי דִּלְהֵאִי
 מִי אִית לִיה צַעֲרָא וּמֵאִי קוּשִׁיא דְּלִמָּא אִיכָא אִינִישׁ
 טַפִּי וְאִיכָא אִינִישׁ דִּלָּא מִפְּנֵק לִית לִיה צַעֲרָא לְמֵאִי
 הָיִאךְ דְּבִינִי בִּינִי רַב פֶּפֶא מִשְׁמִיה דְּרַבָּא אֲמַר אֲמַר
 רְפוּאָה בְּמִקּוּם נֹק וְאִי סִלְקָא דַּעֲתָךְ מִמֶּשׁ כִּי הִכִּי
 מִי בְּעִי אֲסִיִּיא מֵאִי קוּשִׁיא דְּלִמָּא אִיכָא דְּסִלֹּק בְּשִׁרְיָה
 בְּשִׁרְיָה חֵיִיא לְמֵאִי נִפְקָא מִינָּה לְמִיתָב לִיה הָיִאךְ

הַכֹּהֵן עֵינַי תַּחַת עֵינַי וּכְתִיב הֵתֵם יְשֻׁלָּם יְשֻׁלָּם שׁוּר
תַּחַת תַּחַת מְשׁוּר נִילָף תַּחַת תַּחַת מְאֹדֶם דְּכִתִּיב
מִמֶּרֶי דִּנְיָן נִקְוִין מְנֻקָּין וְאִין דִּנְיָן נִקְוִין מְמִיתָהּ אֲדִרְבָּהּ
אֲשִׁי¹¹ מִתַּחַת אֲשֶׁר עָנָה יִלְיָף לִיה אֲדֵם מְאֹדֶם וְנִיֻּקִּין
דְּעֻתָּךְ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר לִית לִיה כֹּכֵל הֵנִי תְנָאִי אֲמַר רַבִּי
רִדְיָן בֶּן חֹרִין מִי אִית לִיה דְּמִי אֵלָא אֲמַר רַב אֲשִׁי לֹמֶר
יֵדְא דִּינוּקָא אַתָּא לִקְמִיָּה דֶּרֶב פֶּפֶא בֶּר שְׁמוּאֵל אֲמַר
חֲמִשָּׁה תֵּנָן א"ל לֶבֶר מְנֻקָּ קְאָמִינָא אֲמַר לִיה אֲבִי וְהָא
וּ לִיה נֻזְקִיָּה וְהָא כַּעֲבָדָא בְּעִי לְמַשְׁיִימִיָּה אֲמַר לָהּ זִילֹ
מִיָּה מִלֵּילָא אֲמַרֹּו לִיה וְהָא קָא מַחֲיִיבַת לִיה לִינוּקָא
יֵדִיָּה דִּינוּקָא אַתָּא לִקְמִיָּה דֶּרֶבָא אֲמַר לָהּ זִילֹ שְׁיִימֹוּ
אִין גּוֹבִין אוֹתוֹ בְּבָבֵל אֲמַר לָהּ לֹא צְרִיכָא יֵדְאִי תִּפְסֵ
גּוֹבִין אוֹתוֹ בְּבָבֵל נֻקִּי אֲדֵם בְּאֲדֵם נֻקִּי אֲדֵם בְּשׁוּר אִין
לֹא אֱלֹהִים בְּעִינָן וְלִיכָא נֻקִּי שׁוּר בְּשׁוּר וְשׁוּר בְּאֲדֵם נְמִי
אֱלֹהִים

[illegible]

קטן שרג אדם ננס שרג את הגדול: קטע וקטע היא אני
קורא דו' וכי תימא הכל נשקול ממונא התורה אמרה משפט שיה:
פוערין ליה בולא כלום והוי משפט שיה אז ליטול אבר ממש אז
לפסור לגמרי מאי עדינן ליה. אז גברא קטילא הוא והוא ליה
עדות אזא אתה יכול להיזמה דא
משתכחי עדים וזוממים פטורים

המון שיהרג את הגדול

דגברא קטילא צעו למקטל והלכך
איהו נמי פטור והכי אמרינן צאלו
הן הנשרפין (סנהדרין דף עט.) : יד
ציד. גבי עד וזמם כתיב ואשמעתי
דאס העיד צאלו פלוני שקטע יד
מתירו משלם ממון הניחם מיד ליד :
במקום נוק. ואע"פ שיש שם תשלומי
ההוק משלם אף הצער ומקרא יתירא
קדריש דהא כתיב כויה תחת כויה
למה לי פצע תחת פצע. וכויה וחבורה
מדריש לקמן [ע"ב] : ואינא איניש דלא
מפנק בו נפקא מינה. מפלגת תחת
מפלגת תחת ליה איך דביני ביני :
הייא. מהי. כמו אשור הייא במסכת
שבט (דף קט.) : אלא צמוק. עינו
של מוץ שיימינן כמה הוא שוה לימכר
ועשוי וכמה הוא יפה צלא עין
והיינו ממש דקאמר עינו של מוץ
גשומה תחת עינו של מוץ : וחמור
אין משלם אלא נוק. כדאמרין
ב"ב (דף כו.) איש כדאמרין ולא
שור צעמיתו : והא קמחייב ליה
לינוקא. אחת חב ומריע לו שמוחל
אחת על חבולתו דהא תשלומין של
מינוק הן ולא שלך כדמתיא לקמן
(דף פז.) קטנים יעשה להם סגולה :
דאלס. לעס ודקס : אל הניסוס
בעצד. הואיל ודבר קלוב הוא
אין גובין אותו בצבל. וטעמא מפני
לקמן : דאי ספס. הכי אמר להו
שומו ליה והיוס או למחר אס יתפס
משלו יעכבנו : נוקי שור צבור. נוקי
שור שצאו לו על ידי השור : נוקי
שור צאדס. נוקין שצאו לשור על
ידי אדס : נוקי אדס צבור. אדס שהוק
על ידי שור דצוי למשימיה כעצדא :
אלהים

הייא ואיכא דלא כר
דביני בני רב אשי אמר אתיא תחת תחת משור כר
תחת השור מה להלן ממון אף כאן ממון מאי חזית ד
10 ונתת נפש תחת נפש מה להלן ממש אף כאן ממש
דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבמה אלא אמר ר
מנזיקין תניא ר"א אומר עין תחת עין ממש ממש סלק
לומר שאין שמין אותו כעבד א"ל אביי אלא כמאן כבן
שואין שמין אותו בניוק אלא במזיק: ההוא חמרא דקמ
להו זילו שומו ליה ארבעה דברים אמר ליה רבא והא
חמור הוא וחמור אינו משלם אלא נוק אמר להו זילו ש
שימוהו כעבדא אמר להו אבוה דינוקא לא בעינא דיו
אמר להו לבי גדיל מפייסנא ליה מדידי: ההוא תורא דאי
כעבדא אמרו ליה והא מר הוא דאמר: כל הנישום כע
רבא למעמיה דאמר רבא נוקי שור בשור ונוקי שור באחור
וגובין אותו בבבל מ"ש נוקי אדם באדם ונוקי אדם בשור

(א) [לעיל נא. ושמע],
(ב) כמוכות לה, א מחות
(ג) כב; (ד) ס"א דרבה וכן
הגיה יעב"ץ, (ה) [לעיל טו];
(ו) לקמן פ"ה, (ז) גי' רש"י
רבה, (ח) ויקרא כד,
(ט) [לעיל ה, ט] עיין
רש"א,

תורה אור השלם

1. מַשְׁפֵּט אֲחֵי יִצְחָק
לָכֵם כִּנּוּר בְּאֶרְצוֹהֶם יִצְחָק כִּי
יָאֵר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
וְיָרָא דֵּן כִּב
2. שְׂבַר תַּחַת שָׁרֵץ עֵין
תַּחַת עֵין שֶׁן תַּחַת שֶׁן
כְּאִשֵּׁר יִתֵּן מוֹם בְּאֶדָם בֵּן
יִתְּנֶהוּ: בֵּן
3. וְיָרָא דֵּן כִּב
4. וְיָאֵשֶׁר כִּי יִתֵּן מוֹם
בְּעַמְּמִיתוֹ כְּאִשֵּׁר עֵשָׂה בֵּן
יִצְחָק: לוֹ
5. וְיָרָא דֵּן כִּב
6. וְלֹא תַחֲסֹם עֵינֶךָ נֶפֶשׁ
בְּנֶפֶשׁ עֵין עֵינֵן שֶׁן בֶּשֶׁן
כִּי בֶדֶן רֹגֵל בְּרֹגֵל:
דְּבָרִים יֵט כֹּא
7. וְעֵשִׂיחֶם לוֹ כְּאִשֵּׁר
וְזָמֵן לַעֲשׂוֹת לֹאֲחֵיו
וּבִעֲרַת תְּרַע מִקְרָבָהּ:
דְּבָרִים יֵט
8. עֵין תַּחַת עֵין שֶׁן תַּחַת
עֵין: תַּחַת רֹגֵל תַּחַת
רֹגֵל: שְׁמוֹת כֹּא
9. וְאֵם אֶסּוּן יִצְחָק וְתַחֲתָהּ
נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: שֶׁן
10. בְּרִיָּה תַחַת בְּרִיָּה חֶצֶץ
תַּחַת חֶצֶץ מִתְּבָרָה תַּחַת
מִתְּבָרָה: שְׁמוֹת כֹּא
11. אֵם יִשְׁקֹם וְתַחֲתָהּ
בְּחוּץ לֵץ מִשְׁקֹמָה וְתַחֲתָהּ
הַבְּמֹדָר כִּי שְׁבִיתוֹ יֵט
וְרַפָּא יִצְפָּא:
שְׁמוֹת כֹּא יֵט
12. אֵם אֶסּוּן יִצְחָק וְתַחֲתָהּ
נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:
שְׁמוֹת כֹּא
13. וְתַחַת הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב
עֲקֹה לֹאֲבִי: וְעֶצֶר
מִשְׁכִּים בֵּין רֹגֵל וְתַחֲתָהּ
לֹאֲשֵׁה תַחַת אִשֵּׁר עֵשָׂה
לֹא יוֹכֵל שְׁלָחָה כִּי
מִיָּה: דְּבָרִים כִּב כֵּט

הגהות הב"ח

(א) גמ' עין ממע אמרת
הרי שהיה סומא: (ב) שם
אביי אמר אמיא:

רבינו חננאל

הא דתניא ר' שמע' בן
יוחאי אומ' הרי שהיה
סומא וסימא קיטע וקטע
וכול', ורחינן לה, היכא
דאיפשר איפשר היכא
דלא איפשר לא איפשר
ופטרינן ליה. הא דתנן
דבי ר' ישמע' אמ' קרא
כן יתן בו בחובל ואין
נתינה ממנו בכל מקום
אלא ממנו, כדכת' ונתן
לאבי הגורר חמששים כסף

דבי ר' ישמעאל קרא יתיר
תנא, יד ביד דבר הניתן מ
דבי חזקיה, עין תחת עין
ובדהי דעוורין ליה מית ל